

Dejvid Gemel

SKITALAC

Prevela
Nevena Andrić

■ Laguna ■

Naslov originala

David Gemmell
WAYLANDER

Copyright © 1986 by David A. Gemmell

Translation copyright © 2015 za srpsko izdanje, LAGUNA

*Ovu knjigu s ljubavlju posvećujem tastu i tašti –
Denisu i Odri Balard; za dvadesetogodišnje prijateljstvo.*

*I njihovoj ćerki Valeri,
koja mi je promenila svet 22. decembra 1965.*

Kupovinom knjige sa FSC oznakom
pomažete razvoj projekta odgovornog
korišćenja šumskih resursa širom sveta.
SW-COC-001767
© 1996 Forest Stewardship Council A.C.

Prolog

Dok su, visoko podignutih baklji, naoružani ljudi zalazili u tamu planine, iz senki je posmatralo čudovište. Kako su oni napredovali, tako je ono uzimalo, da skloni svoju ogromnu telesinu od bleštave svetlosti.

Ljudi su ušli u grubo isklesanu odaju i stavili baklje u zardala gvozdena postolja u granitnim zidovima.

U središtu dvadesetočlane grupe stajala je prilika u oklopu od bronzne, koji je odbijao svetlost baklji i blistao poput lepo izvajanih plamenova. Čovek skide krilatu kacigu i dvojica slugu podigoše drveni ram. Ratnik stavi kacigu povrh rama, pa raskopča grudni oklop. Više nije bio ni sredovečan, ali još je bio snažan; kosa mu se beše prorodila, a oči su škiljile na treperavoj svetlosti. On dodade grudni oklop jednom slugi, koji ga namesti na ram i opet zakopča remenje.

„Gospodaru, jesi li siguran što se ovog plana tiče?“, zapita jedna postarija prilika, tankovita i u plavoj odori.

„Siguran sam koliko uopšte mogu biti siguran, Derijane. Ovaj san sanjam već godinu dana, i verujem u njega.“

„Ali oklop toliko znači Drenajcima.“

„Zato i jeste ovde.“

„Zar ne možeš – makar sada – da se predomisliš? Nijalad je mlad, i mogao bi da sačeka još bar dve godine. Gospodaru, još si snažan.“

„Derijane, vid me izdaje. Uskoro ću oslepeti. Zar misliš da je to valjana odlika za jednog kralja i čuvenog ratnika?“

„Gospodaru, ne želim da te izgubim“, reče Derijan. „Možda nemam prava ovo da kažem, ali tvoj sin.“

„Svestan sam njegovih slabosti“, obrecnu se kralj, „baš kao što mu znam i budućnost. Čeka nas kraj svega za šta smo se borili. Ne sad... niti za pet godina. Ali uskoro će nastupiti dani krvi, a tada Drenajci moraju imati nekakvu nadu. Ovaj oklop je ta nada.“

„Ali, gospodaru moj, nije čaroban. Ti si bio čaroban. Ovo je samo metal koji si rešio da nosiš na sebi. Mogao je biti srebrn ili zlatan ili načinjen od kože. Kralj Orijen je sagradio Drenaj. A sada ćeš nas napustiti.“

Kralj, sada odeven u smeđu tuniku od jelenske kože, spusti ruke glavešini na ramena.

„Mnogo muka me je snašlo u poslednjih pet godina, ali tvoji dobri saveti uvek su me usmeravali na pravi put. Derijane, imam poverenja u tebe i znam da ćeš se starati o Nijaladu i da ćeš ga usmeravati koliko budeš mogao. Ali kad nastupe dani krvi, tvoji saveti mu neće pomoći. Uistinu, vidim samo crnilo: vidim užasne armije kako se obaraju na drenajski narod; vidim našu vojsku opkoljenu, sakrivenu – i vidim da ovaj oklop blista kao buktinja, da privlači ljude k sebi i uliva im veru.“

„A vidiš li pobedu, gospodaru moj?“

„Vidim pobedu za pojedince. Smrt za druge.“

„Ali šta ako vizija nije istinita? Šta ako je to samo obmana koju je stvorio duh haosa?“

„Derijane, pogledaj oklop“, reče Orijen i povede ga napred.

Pri svetlosti baklji oklop se još sjajio, ali sada je postao nekako bestelesan, što je zbunjivalo oko. „Pruži ruku, dodirni ga“, naredi kralj. Derijan poslušao, no ruka mu prođe kroz sliku i on je trže unazad kao da se ubo.

„Šta si to uradio?“

„Nisam uradio ništa, ali ovo je prvo što mi je san obećao. Samo izabrani može da uzme oklop za sebe.“

„Možda neko uspe da razbije čini i ukrade oklop.“

„Istina, Derijane. Ali pogledaj šta leži iza svetlosti buktinja.“

Glavešina se okrenu i ugleda na dvadesetine očiju kako trepću ka njemu iz tame. On ustuknu. „Bogovi? Ko su ovi?“

„Nekada su to bili ljudi, kažu. Ali ovdašnja plemena pričaju o potoku koji leti teče crno. Voda iz ovog potoka je obična, izuzev kada je popije trudnica – onda se pretvara u redak otrov koji izobličuje dete u materici. Nadirci ostavljaju bebe na planini da umru... ali očito nisu sve umrle.“

Derijan istrže baklju iz postolja i krenu ka vratima, ali kralj ga zaustavi.

„Ne gledaj, prijatelju moj; to bi te progonilo do groba. Ali budi uveren da su divljačnici do krajnjih granica. Ma ko došao ovamo, biće mu potrebna ogromna sila, a ako iko izuzev izabranog proba da uzme oklop, zverski žitelji tame rastrgnuće ga na komade.“

„A šta ćeš ti sad, gospodaru moj?“

„Ja ću reći zbogom.“

„Kuda odlaziš?“

„Nekuda gde niko neće znati da sam kralj.“

Sa suzama u očima Derijan pade na kolena pred Orijenom, ali kralj ga diže na noge.

„Prijatelju stari, pusti društveni položaj. Daj da se rastanemo kao drugovi.“

Njih dvojica se zagriše.

Prvo poglavlje

Baš su počinjali da muče sveštenika kada iz senki drveća istupi neznamac.

„Ukrali ste mi konja“, reče tiho. Petorica se naglo okrenuše. Iza njih mladi sveštenik beše klonuo u konopcima kojima je bio vezan, ali sada diže glavu i nateklim očima zaškilji u pridošlicu. Čovek je bio visok, širokih ramena, i umotan u crn kožni ogrtač.

„Gde mi je konj?“, zapita on.

„Ko to zna? Konj je konj, a vlasnik mu je onaj ko ga jaše“, odgovori Dektas. Kada je neznamac tek progovorio, Dektasa su podišli žmarci straha, jer je očekivao da vidi nekolicinu naoružanih ljudi spremnih na borbu. No sada kada je preleteo pogledom drveće u predvečerje, znao je da je ovaj čovek sam. Sam i lud. Sveštenik se pokazao kao slaba zabava – stezao je zube da istrpi bol i nije mu se otela ni psovka, ni molba. Ipak, ovaj drugi će pevati pesmu bola do kasno u noć.

„Dovedite konja“, reče čovek, s prizvukom dosade u dubokom glasu.

„Držite ga!“, naredi Dektas, i mačevi zapevaše kroz vazduh kada petorica napadoše. Pridošlica hitro zabaci ogrtač preko jednog ramena i diže desnicu. Crna strelica zari se najbližem čoveku u grudi; druga se zabi u stomak krupnom ratniku dignutog mača. Neznamac baci mali dvostruki samostrel na zemlju i lako odskoči unazad. Jedan napadač bio je mrtav, a drugi je klečao i stiskao strelicu u truhu.

Pridošlica olabavi remen ogrtača, i pusti ga da padne na zemlju iza sebe. Iz kanija-bliznakinja on poteže dva crna noža.

„Dovedite konja!“, naredi.

Sa oklevanjem preostala dvojica baciše pogled ka Dektasu u potrazi za uputstvima. Crna sečiva zasiktaše i obojica bešumno padoše na tlo.

Dektas je ostao sam.

„Uzmi konja“, reče grizući usnu i uzmičući ka drveću. Čovek odmahnu glavom.

„Kasno“, odgovori on tiho.

Dektas se okrenu i jurnu ka drveću, ali od oštrog udarca u leđa izgubio je ravnotežu i licem zaorao meku zemlju. Odupro se rukama ispod sebe i upinjao se da se pridigne. Je l' to pridošlica bacio kamen?, pitao se. Slabost ga preplavi i on klonu na tlo... zemlja je bila meka kao perjana postelja i mirisna poput lavande. Noga mu se trznu.

Pridošlica diže ogrtač i otrese zemlju iz nabora pre nego što je prikopčao remenje na ramenu. Onda je uzeo nazad sva tri noža i obrisao ih o odeću mrtvaca. Naposljetku je puko pio strelice i hitrim rezom preko grla otarasio se ranjenika. On uze samostrel i proveri ima li zemlje u mehanizmu, te ga opet prikači na široki opasač. Bez osvrtnja on krupnim koracima pođe ka konjima.

„Čekaj!“, doviknu sveštenik. „Oslobodi me. *Molim te!*“

Čovek se osvrnu. „Zašto?“, upita.

Pitanje je postavio tako nehajno da sveštenik na tren nije bio u stanju da uobličići odgovor.

„Ako me ostaviš ovde, umreću“, reče konačno.

„To mi nije dovoljan razlog“, reče čovek i slegnu rameni-ma. Otišao je do konja, i video da su mu at i bisage u istom stanju kao kad ih je ostavio. Zadovoljan, on odveza konja i vrati se do čistine.

Nekoliko trenutaka je zurio u sveštenika, a onda tiho opsova i preseče mu veze. Čovek se skljoka unapred, pravo njemu u naručje. Bio je gadno isprebijan, i imao je mnogobrojne posekotine na grudima; koža mu je visila u uzanim kaiševima, a plava odora bila mu je zamrljana krvlju. Ratnik prevrnu sveštenika na leđa, rascepi mu odoru, pa ode do konja i vrati se s kožnom čuturo. Odvrnuo je poklopac i polio rane vodom. Sveštenik se grčio, ali nije ispustio ni zvuka. Stručno i lagano ratnik vrati kaiševe kože na mesto.

„Miruj časak“, naredi. Iz malenih bisaga izvadio je iglu i konac, i uredno zašio odvaljene delove. „Treba mi vatra“, reče on. „Ne vidim ništa, majku mu njegovu!“

Vatra se razgorela; sveštenik je posmatrao ratnika kako obavlja poslove. Čovek je usredsređeno suzio oči, ali sveštenik svejedno primeti da su neobično tamne, zagasitosmeđe poput samurovine, sa svetlucavim zlatnim pegama. Ratnik je bio neobrijan, a brada mu beše prošarana sedim.

Onda je sveštenik zaspao...

Kad se probudio, bol od batina vrati mu se sa urlikom, kao iskežen pas, i on zastenja. Uspravio se u sedeći položaj; konci na grudima mu se zategoše i on se trže. Odore mu nije bilo, a pokraj njega je ležala odeća očito skinuta s mrtvaca – kožni prsni pored njega bio je zamrljan smeđom krvlju.

Ratnik je pakovao bisage i privezivao ćebe za sedlo.

„Gde mi je odora?“, oštro zapita sveštenik.

„Spalio sam je.“

„Kako se usuđuješ!? To je bila sveta odežda.“

„Najobičniji plavi pamuk. Možeš da nabaviš još u svakom gradu ili selu.“ Ratnik se vrati do sveštenika i čučnu pored njega. „Pope, dva sata sam ti krpio to mekušno telo. Voleo bih da ga pustiš da poživi nekoliko dana pre nego što se baciš na mučeničku lomaču. Širom zemlje braća ti gore, ili ih vešaju, ili čereče. A sve to zato što nemaju hrabrosti da skinu te pogane odore.“

„Odbijamo da se krijemo“, reče sveštenik prkosno.

„Onda ćete pomreti.“

„Zar je to tako užasno?“

„Ne znam, svešteniče, ti meni kaži. Sinoć si bio blizu.“

„Ali si se pojavio ti.“

„Tražio sam konja. Nemoj pridavati tome prevelik značaj.“

„A konj vredi više od čoveka na današnjem tržištu?“

„Pope, to je tako oduvek.“

„Meni ne.“

„Dakle, da sam ja bio vezan za drvo, ti bi me spasao?“

„Probao bih.“

„I obojica bismo bili mrtvi. Sada si, međutim, ti živ, a što je još važnije, ja imam svog konja.“

„Naći ću drugu odoru.“

„Ne sumnjam. A sada moram da idem. Ako hoćeš da jašeš sa mnom – slobodno.“

„Mislim da ne.“

Čovek slegnu ramenima i ustade. „U tom slučaju, zbogom.“

„Čekaj!“, reče sveštenik i s mukom se pridiže na noge.

„Nisam želeo da zvučim nezahvalno; najiskrenije ti hvala

na pomoći. Naprosto, ako pođem s tobom, ja bih te dovedio u opasnost.“

„Baš si pažljiv“, odgovori čovek. „Kako god želiš.“

Otišao je do konja, pritegnuo kolan sedla i uspenrao se na njega, pa zabacio ogrtač.

„Ja sam Dardalion“, doviknu sveštenik.

Ratnik se nagnu na jabuku sedla.

„A ja sam Skitalac“, reče. Sveštenik se trže kao da ga je neko udario. „Čuo si za mene, vidim.“

„Ništa dobro“, odgovori Dardalion.

„Onda si samo istinu čuo. Zbogom.“

„Čekaj! Putovaću s tobom.“

Skitalac poteže uzde. „A opasnost?“, zapita.

„Smrt mi žele samo vagrijski osvajači – niko više – ali ja bar imam prijatelje, što se ne može reći za Skitaoca Krvnika. Pola sveta bi platilo da tebi pljune na grob.“

„Uvek prija kad te ljudi cene“, reče Skitalac. „Elem, Dardalione, ako ćeš sa mnom, navlači tu odeću – moramo da krećemo.“

Dardalion kleknu pored odeće i maši se vunene košulje, ali čim ju je dotaknuo, trže se i preblede u licu.

Skitalac skliznu iz sedla i priđe svešteniku. „Muče li te rane?“

Dardalion odmahnu glavom, a kad pogleda uvis, Skitalac mu iznenađeno vide suze u očima. Ratnik se prenerazi, jer gledao je ovog čoveka kako trpi mučenja a da i ne trepne. Sada je, iako nikakvog bola nije bilo, plakao kao dete.

Dardalion drhtavo udahnu. „Ne mogu da nosim ovu odeću.“

„Nema vaši, i sastrugao sam skoro svu krv.“

„Skitaocē, u njoj su sećanja... strahotna sećanja... silovanje, ubistvo, neopisivi užasi. I sam njen dodir me blati, i ne mogu da je nosim.“

„Mistik si, dakle?“

„Jesam. Mistik.“ Dardalion opet sede na ćebe; drhtao je na jutarnjem suncu. Skitalac protrlja bradu, vrati se do konja i iz bisaga uze rezervnu košulju, uzane čakšire i par mokasina.

„Pope, ovo odelo je čisto. Ali sećanja u njemu možda će ti biti jednako bolna“, reče i baci odeću pred Dardaliona. Sa oklevanjem mladi sveštenik posegnu za vunenom košuljom. Kada je dodirnuo odevni predmet, on ne oseti zlo, samo talas bolnih osećanja silnijih čak i od samrtne patnje. On zažmuri i smiri um, pa diže pogled i osmehnu se.

„Skitaoče, hvala ti. Ovo mogu da nosim.“

Pogledi im se susretoše i ratnik se jetko osmehnu. „Sad znaš moje tajne, pretpostavljam.“

„Ne. Samo tvoj bol.“

„Bol je za svakog drugačiji“, kaza Skitalac.

Čitavog jutra su jahali preko brda i dolina rastrzanih ratnim trubama. Na istoku su se stubovi dima uvijali naviše da se združe sa oblacima. Gradovi su goreli, duše odlazile u Prazninu. Po šumama i poljima oko njih bili su rasuti leševi, često opljačkani, bez oklopa i oružja, dok su iznad njih šestirile vrane u crnokrilim hordama, i pohlepnim očima preletale sada plodnu zemlju tamo dole. Mrtvačka žetva je zrela.

U svakom dolu pogled jahača susretala su spaljena sela, i Dardalionovo lice poprimi izmučen izraz. Skitalac nije obraćao pažnju na svedočanstva o ratu, ali jahao je oprežno, i neprestano zastajao da prouči sporedne staze i preletao pogledom daleka brda na jugu.

„Je l' te neko prati?“, zapita Dardalion.

„Uvek“, odgovori ratnik mrko.

Pet godina pre toga Dardalion je iz očevog konaka na vrhu litice izjahao u osam kilometara dugu šetnju do hrama

u Sardiji; tada je poslednji put jahao. Sada, dok su ga rane pekle sve jače a noge mu se trle o slabine kobile, borio se da obuzda sve neizdrživije bolove. Dardalion prisili um da se usredsredi i uperi pogled u ratnika, koji je jahao ispred njega; primetio je kako ovaj lagodno sedi u sedlu i činjenicu da uzde drži levom rukom, a desnu nikad previše ne odmiče od širokog crnog opasača s kog mu visi smrtonosno oružje. Drum se proširio, i neko vreme su jahali uporedo, pa je sveštenik proučavao ratnikovo lice. Kosti su mu bile snažne, i čak je na neki način bio i zgodan, ali usta mu je činila jedna smrknuta linija, a oči su bile neumoljive i prodorne. Ispod ogrtača ratnik je nosio verižne štitnike za ramena preko kožnog prsluka s mnogo zaseka, ulubina i pažljivo okrpjenih rupa.

„Dugo živiš ratničkim životom?“, zapita Dardalion.

„Predugo“, odvrati Skitalac, pa još jednom zastade da razgleda stazu.

„Kazao si da sveštenici umiru jer nemaju hrabrosti da skinu odore. Kako to misliš?“

„Zar nije očigledno?“

„Meni se čini da je najviši vid hrabrosti upravo umreti za svoja uverenja“, reče Dardalion.

Skitalac se zasmija. „Hrabrosti? Ne treba ti hrabrosti da bi umro. Ali za život već treba imati petlju.“

„Čudan si ti čovek. Zar se ne plašiš smrti?“

„Plašim se ja svega, pope – svega što hoda, gamiže ili leti. Ali ostavi razgovor za logorsku vatru. Moram da razmišljam.“ On mamuznu konja i krenu napred u šumarak gde, kad je našao čistinu sa izdvojenom udubinom pored sporog potoka, sjaha i olabavi kolan. Konj je jedva čekao da se napije, ali Skitalac ga je lagano prošetao naokolo i pustio ga da se ohladi posle dugog jahanja pre nego što ga je poveo do potoka. Onda mu je skinuo sedlo i iz vreće privezane uz jabuku

sedla nahranio životinju zobi i pšenicom. Skitalac je sapeo konje, zapalio vatricu u krugu od velikog kamenja i prostro pored nje ćebe. Pošto je pojeo nešto hladnog mesa – koje je Dardalion odbio – i malo sušenih jabuka, Skitalac se postarao za oružje. Pomoću malog brusnog kamena naoštrio je tri noža obešena o opasač. Dvostruki samostrel, upola manji od uobičajenog, rasklopio je i očistio.

„Zanimljivo oružje“, primeti Dardalion.

„Da, napravili su mi ga u Ventriji. Ume da bude vrlo koristan; ispaljuje dve strelice i donosi smrt na manje od sedam metara.“

„Moraš, dakle, da budeš blizu žrtve.“

Skitaočeve sumorne oči neraskidivo uhvatiše Dardalionov pogled. „Nemoj ti meni suditi, pope.“

„Samo kažem. Kako si izgubio konja?“

„Bio sam s nekom ženom.“

„Tako dakle.“

Skitalac se iskezi. „Bogovi, što je smešno kad lice mladića poprimi tako pompezan izraz. Zar nikad nisi spavao sa ženom?“

„Ne. Niti sam jeo meso u poslednjih pet godina. Ni okusio žestoka pića.“

„Dosadan život, ali srećan“, primeti ratnik.

„Nije mi bilo dosadno. Ne svodi se život samo na zadovoljavanje telesnih žudnji.“

„U to sam siguran. Svejedno, ništa ne škodi da ih zadovoljiš s vremena na vreme.“

Dardalion ne reče ništa. Kakva vajda objašnjavati ratniku koliko je skladan život koji provedeš u snaženju duha? Onu radost kad se vineš visoko na solarnim vetrovima, lišen težine, slobodan, pa putuješ do dalekih sunaca i gledaš

rađanje novih zvezda? Kad bez po muke skačeš kroz maglovite hodnike vremena?

„O čemu misliš?“, zapita Skitalac.

„Pitao sam se što si mi spalio odoru“, reče Dardalion, iznenada svestan da ga je to pitanje proganjalo čitavog dana.

„Tako mi je došlo: ništa drugo. Dugo sam sâm, pa čeznem za društvom.“

Dardalion klimnu glavom i dodade pruća na vatru.

„Je l' to sve?“, zapita ratnik. „Nemaš drugih pitanja?“

„Jesi li razočaran?“

„Izgleda“, priznade Skitalac. „Pitam se zašto.“

„Hoćeš da ti kažem?“

„Neka, volim zagonetke. Šta ćeš sad da radiš?“

„Pronaći ću druge članove svog reda i vratiti se dužnostima.“

„Drugim rečima, umrećeš.“

„Može biti.“

„Meni to nema smisla“, reče Skitalac, „ali, s druge strane, ni sam život nema smisla. Dakle, to postaje razumno.“

„Skitaoče, je li za tebe život ikad imao smisla?“

„Jeste. Nekad davno, pre nego što sam saznao za orlove.“

„Ne razumem te.“

„Baš mi je drago“, reče ratnik, pa se nasloni na sedlo kao na jastuk i zažmuri.

„Molim te, objasni“, nagovarao ga je Dardalion. Skitalac se prevrnu na leđa, otvori oči i zagleda se negde daleko, iza zvezda.

„Nekada sam voleo život, i sunce je bilo zlatna radost. Ali radost je ponekad kratkog veka, svešteniče. A kada ona umre, čovek se zagleda u sebe i zapita se: Zašto? Zašto je mržnja toliko snažnija od ljubavi? Zašto zli žanju tako obilate nagrade? Zašto se smatra da snaga i brzina vrede više

od moralnosti i dobrote? A onda čovek shvati... nema odgovora. Nikakvih. I zarad sopstvenog zdravog razuma čovek mora da promeni način na koji posmatra svet. Nekada sam bio jagnje koje se igra na zelenoj livadi. Onda su došli vukovi. Sada sam orao, i letim u jednom drugom univerzumu.“

„I sada ubijaš jagnjad“, šapnu Dardalion.

Skitalac se tiho zacereka i okrenu se na drugu stranu.

„Ne, svešteniče. Za jaganjce niko ne plaća.“

Drugo poglavlje

Plaćenici su odjahali i ostavili mrtve za sobom. Pored drumata je rasuto ležalo sedamnaest leševa: osmorica muškaraca, četiri žene i petoro dece. Muškarci i deca umrli su brzo. Od pet kola, koliko su izbeglice teglile, četvora su žestoko buktala, a peta tiho tinjala. Dok su se ubice uspinjale na vrhove bregova na jugu, iz zaklona od žbunja pored drumata iskobelja se jedna mlada riđa žena i povede troje dece do kola koja su tinjala.

„Kulase, ugasi vatru“, reče ona najstarijem dečaku. Stajao je i zurio u leševe, krupnih plavih očiju obnevidelih od šoka i užasa. „Kulase, vatra. Pomozi ostalima da ugase vatru.“ No on je video Širino telo i zastenjaio je.

„Bako...“, promumla Kulas i drhtavim nogama kroči napred. Devojka mu pritrča, uze ga u naručje i zagnjuri mu glavu u svoje rame.

„Mrtva je, više je ne boli. Hajde sa mnom, i ugasi vatru.“ Ona ga povede do kola i dade mu ćebe. Dva mlađa deteta – sedmogodišnje bliznakinje – stajala su i držala se za ruke, leđima okrenuta mrtvacima.

„Hajdete, deco. Pomozite bratu. A onda ćemo da krećemo.“

„A kuda bismo, Danjal?“, zapita Krila

„Na sever. General Egel je na severu, kažu, s velikom vojskom. Idemo onamo.“

„Ja ne volim vojnike“, reče Mirijel.

„Pomozi bratu. Brzo!“

Danjal se okrenu od njih da joj ne vide suze. Grozni, grozni svet! Pre tri meseca, kad je rat počeo, u selo su stigle vesti da kerovi haosa marširaju na Drenan. Ljudi su se smejali ovim novostima, sigurni u brzu pobjedu.

Žene ne, jer one su nagoni znale da će svaka vojska koja se diči imenom „kerovi haosa“ biti ljut dušmanin. No koliko ljut – retko ko je shvatao. Da nekoga podjarmiš – to je Danjal razumela. Koja žena ne bi? Ali kerovi su donosili i više od toga; donosili su sveopštu smrt, sveopšti užas, mučenje, sakaćenje i neverovatne grozote.

Sveštenike Izvorišta su lovili i ubijali, i novi gospodari su njihov red proglasili nezakonitim. A ipak se sveštenici Izvorišta nisu protivili nijednoj vladi, propovedali su samo mir, sklad i poštovanje vlasti. Kakvu pretnju oni predstavljaju?

Neprijatelji su spaljivali i uništavali zemljoradničke naseobine. Ko će da skupi letinu na jesen?

Silovanje, pljačka i ubistva bez kraja i konca. Danjal nije mogla ni da pojmi takvo neopisivo divljaštvo. Već triput su je silovali. Jednom šestorica vojnika; to što je nisu ubili sveđočilo je koliko je dobra glumica, jer pretvarala se da uživa, i svaki put su je pustili da preživi – u modricama i poniženja, ali uvek sa osmehom. Nekakav nagon joj je rekao da će danas biti drugačije, i kad su se konjanici pojavili, ona je okupila troje dece i pobjegla u žbunje. Konjanici nisu želeli da siluju, nego samo da pljačkaju i razvratno da uništavaju.

Dvadesetorica naoružanih ljudi stala su da iskasape grupu izbeglica.

„Danjal, ugasili smo vatru“, doviknu dečak po imenu Kulas. Danjal se popela u kola i prebirala je po ćebadi i zalihama koje su pljačkaši ostavili jer su bile previše skromne čak i za plen. Kožnim remenjem je vezala tri ćebeta u bošče za decu, pa skupila kožne čuture vode i okačila ih preko ramena.

„Moramo da idemo“, reče i povede trojku na sever.

Nisu odmakli daleko kada im do ušiju dopre topot konjskih kopita, jer bili su na otvorenoj ledini. Dve devojčice se rasplakale, ali mladi Kulas iz kanije sakrivene u smotanom ćebetetu izvuče bodež dugog sečiva.

„Daj mi to!“, viknu Danjal, ote mu sečivo i, dok je Kulas užasnuto gledao, baci ga daleko od drumca. „Ništa nam to neće pomoći. Slušaj me. Šta god uradili meni, vi samo sedite i ćutite. Jasno? Ne vičite i ne vrištite. Obećavate?“

Iza okuke drumca ukazaše se dva jahača. Prvi je bio tamnokos ratnik od sorte koju već beše upoznala i predobro; lice mu je bilo neumoljivo, oči još neumoljivije. Drugi ju je iznenadio, jer bio je vitak i asketskog izgleda, finih kostiju i naizgled blagog držanja. Dok su se približavali, Danjal zabaci dugačku riđu kosu preko ramena i zagladi nabore zelene tunike, pa se na silu osmehnu kao da im želi dobrodošlicu.

„Bili ste sa izbeglicama?“, upita ratnik.

„Ne. Samo smo prošli tuda.“

Onaj mladi blagog lica pažljivo siđe iz sedla, trzajući se od bola. Prišao je Danjal i pružio ruke.

„Ne moraš nas lagati, sestro; nismo mi od tog soja. Žao mi je zbog vašeg bola.“

„Sveštenik si?“

„Da.“ On se okrenu deci. „Dođite, dođite kod Dardaliona“, reče, pa kleknu i raširi ruke. Začudo, deca su ga poslušala

– prvo devojčice. Vitkim rukama je dodirnuo sve troje. „Bezbedni ste nakratko“, kaza. „Više od toga vam ne mogu pružiti.“

„Ubili su baku“, reče dečak.

„Znam, Kulase. Ali ti, Krila i Mirijel ste još živi. Daleko ste pobjegli. A sada ćemo vam pomoći. Odvešćemo vas na sever, ganu Egelu.“

Govorio je ubedljivo, tihim glasom, a rečenice mu behu kratke, proste, i lako razumljive. Danjal je stajala pored njih, opčinjena koliku on moć ima nad njima. I nije sumnjala u njegove reči, ali oči joj je privlačio tamnokosi ratnik, koji je još bio na konju.

„Ti nisi sveštenik“, reče ona.

„Ne. A ti nisi kurva.“

„Otkud ti znaš?“

„Proveo sam život u društvu kurvi“, odgovori on. Diže nogu preko oglavlja sedla, pa skliznu na zemlju i priđe joj. Mirisao je na ustajao znoj i konje, i izbliza je bio isto onako strašan kao i svaki razbojnik kog je upoznala. A ipak, nekako čudno, posmatrala je užas s neke daljine kao da gleda predstavi – znala je da je zlikovac strahotan, ali tešila ju je pomisao da ne može sići s pozornice. Njegova silina ju je obujmila, ali nije predstavljala pretnju.

„Sakrila si se u žbunju“, reče on. „Mudro. Vrlo mudro.“

„Gledao si?“

„Ne. Protumačio sam tragove. I mi smo se pre sat vremena sakrili od istih tih pljačkaša. Plaćenici – nisu pravi kerovi.“

„Pravi kerovi? Šta još treba da urade pa da više ne budu puki šegrta?“

„Traljavi su – ostavili su te u životu. Kerovima ne bi tako lako umakla.“

„Kako to“, upita Danjal, „da neko kao ti putuje sa sveštenikom Izvorišta?“

„Neko kao ja? Hitro donosiš sud, ženo“, odgovori on staloženo. „Možda je trebalo da se obrijem.“

Ona se okrenu od njega kada im Dardalion priđe.

„Moramo da nađemo neko logorište“, reče sveštenik. „Deci treba sna.“

„Tek je prošlo tri sata od podneva“, kaza Skitalac.

„Treba im naročita vrsta sna“, reče Dardalion. „Veruj mi. Je l' možeš da nađeš neko mesto?“

„Hajde malo da se prošetamo“, reče ratnik i odmače se desetak metara niz stazu. Dardalion mu se pridruži. „Šta je s tobom? Ne možemo da ih natovarimo sebi na vrat. Imamo dva konja, a kerovi su na sve strane. A gde nisu, tamo su plaćenici.“

„Ne mogu da ih ostavim. Ali u pravu si – idi ti.“

„Šta si mi ovo uradio, svešteniče?“, obrecnu se ratnik.

„Ja? Ništa.“

„Jesi li me začarao? Odgovori mi!“

„Ne znam ja nikakve čini. Slobodno radi šta hoćeš, povodi se za kojim god hirovima ti drago.“

„Ne volim decu. I ne volim žene koje ne mogu da platim.“

„Moramo da nađemo mesto za odmor, da im olakšamo muke. Hoćeš li da uradiš to pre nego što odeš?“

„Odem? A kuda ja to idem?“

„Mislio sam da hoćeš da odeš i oslobodiš nas se.“

„Nema meni slobode. Bogovi, da mislim da si me začarao, ubio bih te. Kunem ti se!“

„Ali nisam“, reče Dardalion. „Niti bih i da umem.“

Mumlajući mrgodne psovke za sebe, Skitalac se vrati do Danjal i dece. Dok je prilazio, devojčice ščepaše Danjal za suknju, očiju razrogačenih od straha.

Sačekao je kod konja dok Dardalion nije otišao kod dece. „Je l' hoće neko da pojaše sa mnom?“, zapita. Nije bilo odgovora, i

on se tiho zacereka. „Nisam ni mislio da hoćete. Hajdete za mnom među drveće, eno tamo. Naći ću mesto.“

Kasnije dok je Dardalion sedeo s decom i mekim glasom, koji ih je opčinjavao, pričao im čudesne priče o drevnoj magiji, Skitalac je ležao pored vatre i posmatrao ženu.

„Je l' me želiš?“, zapita ona iznenada, i razbi mu usredsređenost.

„Pošto?“, zapita on.

„Za tebe – džabe.“

„Onda te ne želim. Očima ne lažeš tako dobro kao ustima.“

„Šta to znači?“

„Znači da me se gnušaš. Ne smeta mi to; spavao sam ja sa silnim ženama koje su me se gnušale.“

„Ne sumnjam.“

„Iskrenost, konačno?“

„Ne želim da se išta desi deci.“

„Misliš da bih im naudio?“

„Da možeš.“

„Ženo, pogrešno si me procenila.“

„A ti potcenjuješ moju pamet. Zar nisi hteo da sprečiš sveštenika da nam pomogne? A?“

„Jesam, ali...“

„Nema tu 'ali'. Bez pomoći, izgledi da preživimo su nam maltene ravni nuli. Zar nije to isto kao da nekom naudiš?“

„Ženo, jezik ti je kao bič. Ništa ti ne dugujem i nemaš prava da me kudiš.“

„Ne kudim ja tebe. To bi značilo da dovoljno marim, pa da želim da se popraviš. Ja prezirem i tebe i svu tvoju ogavnu bratiju. Ostavi me na miru, majku mu!“

* * *

Dardalion je ostao uz decu sve dok i poslednje nije zaspalo, a onda je svakom položio šaku na čelo i šapatom se pomolio za spokoj. Devojčice su isprepletenih ruku ležale pod jednim ćebetom, dok je Kulas bio opružen pored njih, glave naslonjene na ruku. Sveštenik završi molitvu i zavalio se, iscrpljen. Nekako je bilo teško usredsrediti se sa Skitaočevom odećom na sebi. Maglovite slike bola i teških patnji sada su se ublažile, ali još su sprečavale Dardaliona da dosegne najviše staze i bogaze na putu ka Izvorištu.

U sadašnjost ga vrati vrisak u daljini. Negde u tami još jedna duša je u mukama.

Dardalion se strese i priđe vatri, gde je devojka po imenu Danjal sedela sama. Skitalac nije bio tu.

„Uvredila sam ga“, reče Danjal kada sveštenik sede preko puta nje. „Kako je hladan. Kako neumoljiv. Taman u skladu sa ovim vremenima.“

„Da, jeste“, složi se Dardalion, „ali je takođe i čovek koji nas može odvesti na sigurno.“

„Znam. Misliš li da će se vratiti?“

„Mislim da hoće. Odakle si?“

Danjal slegnu ramenima. „Odasvud pomalo. Rodila sam se u Drenanu.“

„Prijatan grad s mnogo biblioteka.“

„Jeste.“

„Pričaj mi o svojim glumačkim danima“, reče Dardalion.

„Otkud si... a, da, pred Izvorištem nema tajni.“

„Nije nikakva čarolija posredi, Danjal. Rekla su mi deca; kazala su da si jednom nastupala u *Kirkinom duhu* pred kraljem Nijaladom.“

„Igrala sam šestu ćerku i imala sam tri rečenice teksta.“, kaza ona sa osmehom. „Ali to iskustvo nikad neću zaboraviti. Kralj je mrtav, kažu – ubili ga izdajnici.“

„I ja sam čuo“, reče Dardalion. „A ipak, hajde da se ne bavimo time. Noć je vedra, zvezde su divne, deca spavaju i sanjaju slatke snove. Sutra ćemo da brinemo o smrti i očajanju.“

„Ne mogu a da ne mislim o tome“, reče ona. „Sudbina je surova. Svakog časka iz drveća možda izlete pljačkaši i užasi opet otpočnu. Znaš li da ima više od trista kilometara do Delnočkog venca, gde Egel obučava vojsku?“

„Znam.“

„Hoćeš li se boriti da nas zaštitiš? Ili ćeš stajati po strani i pustiti ih da nas pobiju?“

„Danjal, ja se ne borim. Ali biću uz vas.“

„Ali tvoj prijatelj će se boriti.“

„Da. On ništa drugo i ne ume.“

„Ubica je“, reče Danjal i ogrnu se ćebetom. „Nije ništa drugačiji od vagrijskih plaćenika. A ipak se nadam da će se vratiti – nije li to čudno?“

„Probaj da odspavaš“, nagovarao ju je Dardalion. „A ja ću se postarati da ti snovi budu spokojni.“

„To bi bilo lepo – takve čarolije mogla bih da zavolim.“

Legla je pored vatre i zažmurila. Dardalion duboko udahnu i još jednom se usredsredi, prizva molitvu spokoja i ćutke je posla da joj obavije telo. Disanje joj se produbilo. Dardalion zbacila lance duha i vinu se u noćno nebo; na blistavoj mesečini obrtao se iznova i iznova, a telo je ostavio za sobom, zgrbljeno pored vatre.

Slobodan!

Sam u Praznini.

S mukom je zaustavio spiralni uspon, pa, u potrazi za nekim znakom Skitaoca, preleteo pogledom tlo ispod sebe.

Na jugoistoku, u iskrzanom grimiznom luku, zapaljeni gradovi obasjavali su noćno nebo, dok su na severu i zapadu

gorele stražarske vatre – po jednakom razmaku bilo je jasno da su posredi vatre vagrijskih osmatrača. Na jugu, u malenoj šumi, treperio je jedan jedini plamen i, radoznao, Dardalion polete prema njemu.

Okolo vatre su spavala neka šestorica dok je sedmi sedeo na kamenu i kašikom jeo paprikaš iz bronzanog kazana. Dardalion je lebdeo iznad njih, i u njega prodre primesa straha. Osetio je veliko zlo i pripremio se da krene odatle.

Iznenada čovek koji je sedeo pogleda naviše u njega i isceri se.

„Naći ćemo te, svešteniče“, šapnu.

Dardalion nije mrdao. Čovek spusti bronžani kazan pored nogu i sklopi oči... i Dardalion više nije bio sam. Pored njega je lebdeo naoružan ratnik sa štitom i crnim mačem. Mladi sveštenik sunu ka nebesima, ali ratnikov duh bio je brži, i lako ga je dodirnuo po leđima u prolazu. Bol probode Dardalion kao koplje, i on jauknu.

Ratnik je lebdeo ispred njega i kezio se.

„Neću te ubiti još, svešteniče. Hoću Skitaoca. Predaj mi ga i preživećeš.“

„Ko si ti?“, prošaputa Dardalion, ne bi li dobio na vremenu.

„Moje ime ti ništa ne bi značilo. Ali sam iz Bratstva, i moj zadatak je jasan. Skitalac mora umreti.“

„Bratstva? Sveštenik si?“

„Sveštenik? Na izvestan način koji ti nikad nećeš razumeti, ti svinjo bogobojažljiva! Snagu, obmanu, lukavstvo, užas – njih ja obožavam, jer donose moć. Istinsku moć.“

„Služiš, dakle, tamu?“ upita Dardalion.

„Tamu ili svetlost... jezičke zavrzlake samo bacaju u zabunu. Služim princa laži, tvorca haosa.“

„Zašto progoniš Skitaoca? Nije on mistik.“

„Ubio je pogrešnog čoveka, iako je bez ikakve sumnje smrt bila zaslužena. A sada je izdata naredba da on sam mora umreti. Hoćeš li mi ga predati?“

„Ne mogu.“

„Idi svojim putem, onda, crve. Tvoja krotkost me vređa. Ubiću te sutra – čim se smrkne. Naći ću tvoj duh ma gde se krio i uništiću ga.“

„Zašto? Šta iz toga dobijaš?“

„Samo zadovoljstvo“, odvrati ratnik. „Ali to je dovoljno.“

„Onda ću te čekati.“

„Naravno da hoćeš. Tvoja sorta voli da pati – iz patnje crpите svetaštvo.“

Skitalac se razljutio, što ga je iznenadilo, i stoga ga je mučila nekakva nelagoda i bio je smešno kivan. Odjahao je do šumovitog brda i sišao s konja. Zašto biti kivan zbog istine?, zapita samog sebe.

A svejedno je peklo što ga trpaju u isti koš s plaćenicima koji siluju i pljačkaju nevine, jer uprkos strahotnim glasinama o tome kako seje smrt, on nikad ne beše ubio ženu ili dete. Isto tako nikad nikoga nije silovao niti ponižavao. Zašto se onda pred ovom ženom oseća tako prljavo? Zašto sad vidi sebe u tako crnom svetlu?

Zbog sveštenika.

Pogani sveštenik!

Skitalac je poslednjih dvadeset godina živeo u senkama, ali Dardalion mu je, poput fenjera, obasjavao mračne ćoškovе duše.

On sede na travu. Noć je bila prohladna i vedra, vazduh miomirisan.

Dvadeset godina. Nestalo u vakuumu sećanja. Dvadeset godina bez gneva dok se Skitalac kao pijavica grčevito privijao uz neprijemčivu stenu života.

Ali šta sad?

„Umrećeš, budalo“, reče naglas. „Sveštenik će te ubiti vrlinom.“

Je l' to posredi? Jesu li to one čini kojih se toliko plaši?

Dvadeset godina je Skitalac jahao planinama i ravnicama civilizovanih ljudi, stepama i zabitima nadirskih divljaka i dalekim pustinjama nomadskih naroda. Nije dopustio sebi da stekne prijatelje. Niko ga nije doticao. Kao neka pokretna tvrđava, debelih zidova i bezbedna, Skitalac je poput aveti prolazio kroz život, onoliko sam koliko je to moguće.

Zašto je spasao sveštenika? To pitanje ga je mučilo. Tvrđava mu se pretvorila u prah, a bedemi mu se raspali kao mokr pergament.

Nagon mu je govorio da uzjaše i napusti malenu skupinu, a on je svojim nagonima verovao, jer su se izbrusili u opasnostima koje prate njegovu struku. Pokretljivost i brzina održale su ga u životu; umeo je da napadne kao zmija i nestane pre zore.

Skitalac Krvnik, princ među plaćenim ubicama. Moguće ga je zarobiti tek slučajno, jer nije imao doma, samo nasumičnu listu poznanika preko kojih je pribavljao poslove u dvadesetak gradova. Pojavio bi se u najdubljoj tami, pokupio zadatak ili isplatu, a onda otišao pre zore; uvek su ga mrzeli i lovili, a Krvnik se kretao među senkama, i poput duha bivstvovao na mračnim mestima.

No sada je znao da su mu progonitelji blizu. Sada, više nego ikad, bilo mu je potrebno da iščekuje u divljini, ili preko mora, u Ventriji i istočnim kraljevstvima.

„Budalo jedna“, šapnu on. „Zar želiš da umreš?“